

**ОКРЕМІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ ОРГАНАМИ НП УКРАЇНИ КВАРТИРНИХ
КРАДІЖОК, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ
ТА ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ****CERTAIN PRINCIPLES OF DETECTION BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE
OF RESIDENTIAL BURGLARIES COMMITTED BY ORGANIZED GROUPS
AND CRIMINAL ORGANIZATIONS**

У статті досліджуються окремі організаційно-тактичні засади виявлення квартирних крадіжок, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, у діяльності органів Національна поліція України. Обґрунтовано, що зазначена категорія кримінальних правопорушень характеризується високим рівнем латентності, професіоналізацією злочинців, використанням сучасних технічних засобів і чіткою структурованістю злочинних угруповань, що зумовлює необхідність застосування комплексних підходів до їх виявлення. Розкрито значення інформаційно-аналітичного забезпечення, оперативного (ініціативного) пошуку та негласного співробітництва як ключових елементів діяльності оперативних підрозділів. Проаналізовано роль кримінального аналізу у встановленні закономірностей учинення серійних квартирних крадіжок, виявленні зв'язків між учасниками злочинних груп та прогнозуванні їх подальшої діяльності. Окрему увагу приділено використанню сучасних інформаційних технологій, відеоаналітики, геоінформаційних систем та інших цифрових інструментів у процесі виявлення таких злочинів. Визначено значення міжвідомчої взаємодії та співпраці з громадськістю як чинників підвищення ефективності протидії зазначеній категорії правопорушень. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення організаційно-тактичних підходів діяльності правоохоронних органів, спрямованих на своєчасне виявлення, документування та попередження квартирних крадіжок, учинених організованими формами злочинності. Зроблено висновок, що ефективність виявлення таких кримінальних правопорушень залежить від системного поєднання оперативно-розшукових, аналітичних і технічних засобів, а також належної координації діяльності суб'єктів протидії злочинності.

Ключові слова: *квартирні крадіжки, організована злочинність, Національна поліція України, виявлення злочинів, оперативний пошук, кримінальний аналіз, інформаційно-аналітичне забезпечення.*

The article examines certain organizational and tactical principles for detecting residential burglaries committed by organized groups and criminal organizations within the activities of the National Police of Ukraine. It is substantiated that this category of criminal offenses is characterized by a high level of latency, the professionalization of offenders, the use of modern technical means, and a well-defined structure of criminal groups, which necessitates the application of comprehensive approaches to their detection.

The study reveals the significance of information and analytical support, proactive (initiative-based) intelligence gathering, and covert cooperation as key elements of operational units' activities. The role of criminal analysis in identifying patterns of serial residential burglaries, establishing links between members of criminal groups, and forecasting their further activities is analyzed.

Particular attention is paid to the use of modern information technologies, video analytics, geographic information systems, and other digital tools in the process of detecting such crimes. The importance of interagency cooperation and collaboration with the public as factors enhancing the effectiveness of counteraction to this category of offenses is also emphasized.

Proposals are formulated to improve organizational and tactical approaches of law enforcement agencies aimed at the timely detection, documentation, and prevention of residential burglaries committed by organized forms of crime. It is concluded that the effectiveness of detecting such criminal offenses depends on the systematic combination of operational-search, analytical, and technical means, as well as proper coordination among the subjects involved in combating crime.

Keywords: residential burglaries, organized crime, National Police of Ukraine, crime detection, operational search, criminal analysis, information and analytical support.

Актуальність теми. Проблема протидії квартирним крадіжкам упродовж багатьох років залишається однією з найактуальніших для правоохоронних органів, зокрема підрозділів карного розшуку Національної поліції України. Наявна стійка тенденція до збільшення кількості квартирних крадіжок за низького відсотка розкриття цих злочинів. Аналіз статистичних даних підтверджує, що проблема боротьби з цими видами злочинів не лише не втрачає актуальності, а й потребує постійного вивчення та вдосконалення [1, с. 197]. Особливо гостро стоїть питання захисту житла від кримінально протиправних посягань в умовах війни. Остання спричиняє глибокі трансформації всіх соціально-економічних відносин у нашій країні вже тривалий час (з 2014 р.), проте, з початком повномасштабного вторгнення (2022 р.) вони набули масового характеру. Такі трансформації, як міграційні процеси, руйнування та знищення житлової інфраструктури, евакуація населення, збільшення кількості покинутого житла та перебування частини населення у стані психоемоційного напруження створюють сприятливе криміногенне середовище для вчинення крадіжок, поєднаних з проникненням у житло [2, с. 1051]. У період воєнного стану об'єктами посягання стали продукти харчування, паливо, гуманітарна допомога, військове спорядження, а злочинці активніше використовують хаос і зниження охорони майна. Квартирні крадіжки класифікують на три групи: 1) із застосуванням інструментів або фізичної сили – злам дверей (31%), підбір ключів (22%), проникнення через квартиру (19%); 2) «вільний доступ» через недбалість власників – ключі у легкодоступних місцях (28%); 3) зловживання довірою або довірливістю потерпілих (19%). Найчастіше викрадають гроші, золото, коштовності, аудіо- та відеотехніку, зброю, продукти харчування та наркотики [3].

Практика показує, що в останні роки квартирні крадіжки набули організованості та професійної спрямованості, відрізняються кваліфікованими засобами їх здійснення, що включають у себе різноманітні дії з підготовки скоєння крадіжок, безпосереднього проникнення до житла й заволодіння матеріальними цінностями, а також приховування слідів злочинного посягання. У великих містах та районних центрах України квартирні крадіжки становлять особливу небезпеку [4, с. 93].

Аналіз останніх досліджень. Теоретичним і практичним проблемам, пов'язаним з питанням виявлення органами НП України квартирних крадіжок, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, приділяли увагу ряд українських учених і практиків, зокрема, С.В. Албул, В.С. Батиргарєєва, Ю.В. Дрозд, С.О. Єгоров, В.В. Загнибіда, В.В. Копча, В.В. Лавренюк, В.В. Ложкін, І.Г. Луценко, М.М. Марков, Т.І. Нікіфорова, С.О. Павленко, Б.А. Пазіт, Є.В. Поляков, В.Г. Севрук, І.Л. Форнальчук, Т.А. Шевчук, Т.Г. Щурат, А.М. Ященко тощо.

Метою статті є аналіз окремих засад виявлення органами НП України квартирних крадіжок, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями.

Виклад основного матеріалу. Виявлення квартирних крадіжок, учинених організованими групами та злочинними організаціями, є складним напрямом діяльності органів Національна поліція України, що потребує застосування комплексних організаційно-тактичних підходів. Такі злочини характеризуються високим рівнем підготовленості, чітким розподілом ролей між учасниками, використанням технічних засобів, конспірацією та мобільністю, що значно ускладнює їх своєчасне виявлення та документування. Тому, як слушно зазначили С. Албул та В. Загнибіда, першочерговою стадією будь-якого процесу виявлення та аналізу є пошук [5].

Із 7 березня 2022 року Законом № 2117-IX внесено зміни до КК щодо посилення відповідальності за злочини за ст. 185, 186, 187, 189, 191 КК, вчинені в умовах воєнного стану. Це

основні майнові злочини, які завжди становили значну частину всієї кримінальної статистики в Україні – крадіжка, грабїж, розбій, вимагання, а також розтрата і заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Наприклад крадіжка – ч. 1 ст. 185 КК до цього вважалася не злочином, а кримінальним проступком, і за неї було передбачено покарання від штрафу 17 тис. грн. до обмеження волі строком до 5 років. Лише в разі вчинення крадіжки повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185), з проникненням у житло або інше володіння (ч. 3 ст. 185) чи у великому, особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185) – передбачалися покарання у вигляді позбавлення волі. Нині ж крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану – є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану – одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 КК, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років [6].

Статистичні дані Офісу Генерального прокурора³ фіксують такі показники, так станом на 2022 р. було обліковано – 4 112 крадіжки з квартир, з дач та садових будинків, у 2023 р. – 4 416, у 2024 р. – 2 262. Якщо показники 2021 року за цей вид крадіжок взяти за базис (9 276), маємо наступну динаміку 2022 р. – -55,7 %, 2023 р. – -52,4 %, 2024 р. – -75,6 %. Майже за чотири роки війни спостерігається постійне різке зменшення облікованої кількості крадіжок, поєднаних з проникненням у житло, за виключенням 2023 року. Дані Офісу Генерального прокурора містять показники щодо абсолютної кількості зареєстрованих осіб, що їх вчинила⁴. Цей показник практично повторює динаміку кількості облікованих крадіжок цього виду, а саме у 2022 р. – 1 128, у 2023 р. – 1 673, у 2024 р. – 1 098, у листопаді 2025 р. – 655. Обравши показники 2021 року за базис (1 705), спостерігаємо наступну динаміку: 2022 р. – -34 %, 2023 р. – -2 %, 2024 р. – -35,6 %%. [7; 2, с. 1052].

Представлена вище статистична картина квартирних крадіжок, вчинюваних в умовах війни, свідчить про суттєве зменшення досліджуваного виду кримінального правопорушення. Такі зміни в динаміці можуть бути викликані різними факторами, як-от: масова зовнішня міграція українських громадян; залучення значної частини наших співвітчизників до лав захисників і захисниць; переховування від мобілізації; посилений контроль з боку правоохоронців та військових (патрулювання, перевірка на блок-постах, комендантська година) тощо. На ряду з зазначеними факторами, не менш вагомим є латентність, яка ускладнює об'єктивну оцінку реальних масштабів досліджуваних кримінальних практик [2, с. 1053].

На сьогодні розкривається лише кожен другий злочин. Рівень розкриття крадіжок з проникненням у житло, вчинених організованою групою осіб ще нижчий. Виявлення усіх учасників організованої злочинної групи, конкретизація ролі та доказування фактів їхньої участі у вчинених крадіжках, – складний процес. Вивчення практики свідчить, що злочинна група у повному складі притягується до кримінальної відповідальності рідко. Такий стан досудового розслідування призводить до ускладнення криміногенної ситуації, що створює умови виникнення нових кримінальних організованих груп, до набуття ними ознак стійкості й згуртованості, до вчинення повторних, а нерідко і серійних злочинів даної категорії [8].

Дані про спосіб злочину можуть бути використані для встановлення та викриття злочинця; виявлення та забезпечення виявлення сукупності доказів; виявлення причин та умов вчинення злочинів, вжиття заходів щодо їх усунення та попередження злочинів [9, с. 7].

В. В. Лавренюком за результатами вивчення і узагальнення матеріалів кримінальних проваджень (архівних кримінальних справ), розпочатих за ознаками крадіжок із житла, виявлені типові способи проникнення злодіїв в приміщення. До них відносяться наступні: злом корпусу вхідних дверей за допомогою фомки, лома, поштовок плеча або ноги, зняття їх з петель – 14 %; зламування замків на вхідних дверях шляхом перепилювання або хімічного розчинення ригелів, висвердлювання всієї конструкції замка з полотна дверей – 27 %; проникнення через вікно, двері балкону, коли ті відкриті або шляхом зламу їх конструкції (вибивання, видавлювання скла, злом замків) – до 29 %; підбір ключів, відмичок (характерним є для професіоналів), з використанням заздалегідь викраденого (скопійованого) ключа, або шляхом виявлення ключа «прихованого» в обумовленому членами родини місці – 17 %; руйнування стін, стелі, підлоги – 9 % проникненням в житло із згоди жертви (під виглядом санітарної епідеміологічної служби, перевірки радіаційного фону, лікаря, працівників соціального забезпечення тощо) – 3 %; використання нетипових способів проникнення (наприклад, крадіжки речей з лоджій та балконів за допомогою «вудочки») – 1 % [8].

М. М. Марков наголошує, що найбільш поширеними способами вчинення та приховування квартирних крадіжок є: дії з таємного проникнення фігуранта в житло, які супроводжуються

зломом перепоми; способи таємного проникнення у квартиру, що не передбачають зламування перепоми; способи крадіжок, у процесі яких проникнення особи в житло здійснюється не таємно, а за згодою жертви; дії фігурантів, що не пов'язані з типовим проникненням у житло, зокрема за допомогою «вудок» або «гачків», із незаскленних лоджій і балконів тощо; крадіжки за допомогою проникнення через стіни, підлогу, стелю. Основним способом приховування квартирної крадіжки є збут краденого майна, що нерідко є більш складним, ніж власне крадіжка [10, с. 291].

Крадіжки, пограбування, розбої, шахрайство та інші кримінально карані дії завжди бен-тежили спокій законослухняних громадян [11], особливо це пов'язано із вторгненням рф на територію України.

У зв'язку із вторгненням рф на територію України, було прийнято ряд змін до кримінального законодавства, що посилення кримінальної відповідальності за окремі види злочинів. Це було здійснено в першу чергу, як превентивна захід щодо запобігання вчиненню всіх видів злочинів. Так в разі вчинення крадіжки повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185), з проникненням у житло або інше володіння (ч. 3 ст. 185) чи у великому, особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185) – передбачалися покарання у вигляді позбавлення волі. Нині ж крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану – є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану – одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 КК, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років [6].

Класифікуючи крадіжки, що вчиняються в умовах російської агресії, слід зазначити й про таке. Чимало фонових для злочинності явищ та сама злочинність є побічним ефектом так званого blackout, якого зазнають українці через російські обстріли [12, с. 4-7]. Blackout можна визначити як системну аварію в енергосистемі, що супроводжується масовим неконтрольованим відключенням споживачів у всій країні або у конкретному регіоні [13]. Як показало опитування співробітників правоохоронних органів, у такі періоди збільшується кількість квартирних крадіжок та крадіжок з автомобілів (особливо у темний час доби, що не співпадає з комендантською годиною). Це дає нам підстави зробити акцент на такому факті і в класифікації крадіжок, розглянувши окремо зазначені випадки. Підставою їх виділення, наголосимо ще раз, є не місце їх вчинення (хоча і цей аспект є важливим), а саме обстановка, в якій вони вчиняються. Обстановка blackout вирізняється особливою напруженістю, адже ця подія є наслідком масованих ракетних атак території України, під час і після якої люди перебувають у надзвичайному стані нервового та емоційного напруження, а всі служби критичної інфраструктури, правоохоронні органи виконують невідкладні завдання щодо якомога скорішої нормалізації обстановки у територіальних громадах. У свою чергу, крадії у цій ситуації розраховують на легку здобич бг через послаблення соціального контролю за збереженням майна [14, с. 232- 233, 15, с. 67-68].

Початковий етап розслідування в даній ситуації закінчується проведенням обшуку за місцем проживання затриманого; пред'явленням до визнання потерпілого або матеріально відповідальній особі майна (матеріальних цінностей), вилучених у підозрюваного; призначенням криміналістичних експертиз. Факт крадіжки встановлено, є відомості про особу злочинця (або групу злочинців), проте ніхто не затриманий. Дії слідчого мають відзначитися максимальною оперативністю і спрямованістю на збирання пошукової інформації шляхом короткого опитування очевидців про кількість, індивідуальні прикмети зовнішності злочинців, в якому напрямку вони зникли, можливі місця їх знаходження, а також характер чи специфічні ознаки викраденого ними майна. Після чого негайно здійснюється переслідування підозрюваного (групи осіб) за «гарячими слідами». Зокрема, здійснюються тактичні операції: «Розшук злочинця», «Затримання за «гарячими слідами», «Розшук викраденого майна», «Встановлення свідків», які включають в себе різноманітні слідчі (розшукові) дії. [16, с. 226].

Висновки. Підсумовуючи вище викладене, необхідно відзначити, що наведені кількісні та якісні тенденції підтверджують складність проблематики протидії правоохоронними органами багаторівневим транснаціональним добре організованим і злагодженим ієрархічним злочинним організаціям [17], що спрямували свою основну злочинну діяльність на вчинення квартирних крадіжок. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що виявлення квартирних крадіжок, учинених організованими групами та злочинними організаціями, є складним і багаторівневим процесом, який потребує комплексного поєднання організаційних, тактичних та інформаційно-аналітичних заходів у діяльності органів Національна поліція України.

Встановлено, що зазначена категорія кримінальних правопорушень характеризується високим рівнем латентності, серійністю, чіткою структурованістю злочинних угруповань, використанням сучасних технічних засобів і конспірацією, що значно ускладнює їх своєчасне виявлення.

У зв'язку з цим ключового значення набуває застосування системного підходу, який передбачає активне використання оперативного (ініціативного) пошуку інформації, негласного співробітництва та кримінального аналізу.

Доведено, що ефективність виявлення таких злочинів значною мірою залежить від рівня розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення, зокрема можливостей обробки великих масивів даних, використання відеоаналітики, геоінформаційних систем та інших сучасних цифрових інструментів. Важливим є також налагодження ефективної взаємодії між підрозділами поліції, іншими правоохоронними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю. Обґрунтовано, що подальше підвищення ефективності діяльності у цій сфері потребує вдосконалення нормативно-правового регулювання, розроблення чітких алгоритмів організації виявлення квартирних крадіжок, підвищення рівня професійної підготовки працівників та впровадження інноваційних технологій. Таким чином, ефективна протидія квартирним крадіжкам, що вчиняються організованими формами злочинності, можлива лише за умови інтегрованого підходу, який поєднує аналітичні, оперативні та технічні можливості, забезпечує належну координацію дій і спрямований на своєчасне виявлення, документування та попередження зазначених кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Дрозд Ю. В. Організація діяльності з розкриття квартирних крадіжок підрозділами карного розшуку. Південноукраїнський правничий часопис. № 2. 2007. С. 195–198.
2. Луценко І.Г., Шевчук Т. А., Яценко А.М. Квартирні крадіжки, що вчиняються в умовах війни: кримінологічний аналіз стану. Вісник кримінологічної асоціації України. 2025. № 1 (34). С.1050-1057.
3. Нікіфорова Т.І. Теорія і практика застосування заходів кримінально-правового характеру: навч. посібник. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права ім. Леоніда Юзькова, 2020. 175 с.
4. Ложкін В.В. Проблеми розкриття та профілактики квартирних крадіжок у великих містах та районних центрах України. Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 17 груд. 2010 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2010. С. 93–95.
5. Албул С.В., Загнибіда В.В. «Поняття та складові оперативного (ініціативного) пошуку підрозділів карного розшуку», у Організаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 29 листоп. 2013 р.) (Одеса: ОДУВС, 2013), С. 4–5.
6. Кравчук О., Михайленко Д. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. URL: <https://pravo.ua/voenni-istan-iaak-obstavupa-iaakvplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/>.
7. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення / Офіс Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/proosib-yaki-vchiniti-kriminalni-pravoporushennya-2>.
8. Лавренюк В. В. Особливості розслідування крадіжок з проникненням у житло, вчинених організованими групами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / В. В. Лавренюк ; кер. роботи В. Д. Берназ ; Міжнар. гуманіт. ун-т. – Одеса, 2015. 24 с.
9. Протидія крадіжкам вантажів на залізничному транспорті оперативними підрозділами національної поліції : навч.-практ. посіб. / С. В. Албул, С. О. Єгоров, Є. В. Поляков, І. Л. Формальчук, Т. Г. Щурат. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 82 с.
10. Марков М. М. Способи вчинення та приховування квартирних крадіжок. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 2 (16). С. 285-293.
11. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.
12. Батиргареева В.С. Blackout як інструмент геноциду українського народу: до кримінологічного аналізу. Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні: сучасні виклики: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Одеса, 12 грудня 2022 р.). Одеса: ОДУВС, 2022. С. 4-7.
13. Григор'єв В. «Блекаут» в Україні що це таке та на скільки він може продовжитися. URL: <https://meta.ua/news/society/60080-blekaut-v-ukrainechto-etotakoe-i-skolko-on-mozhet-prodlitsya/>.

14. Пазій Б. А. Щодо нових видів крадіжок, що вчиняються в Україні в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 229–235.

15. Пазій Б. А. Кримінологічна характеристика та запобігання крадіжкам, що вчиняються в Україні в умовах воєнного або надзвичайного стану. дисер. на здоб. наук. ступ. доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, Харків, 2023. 239 с.

16. Копча В.В. Криміналістична характеристика щодо розслідування крадіжок, під час воєнного стану. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». С. 224-228.

17. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

Дата першого надходження статті до видання: 05.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026